

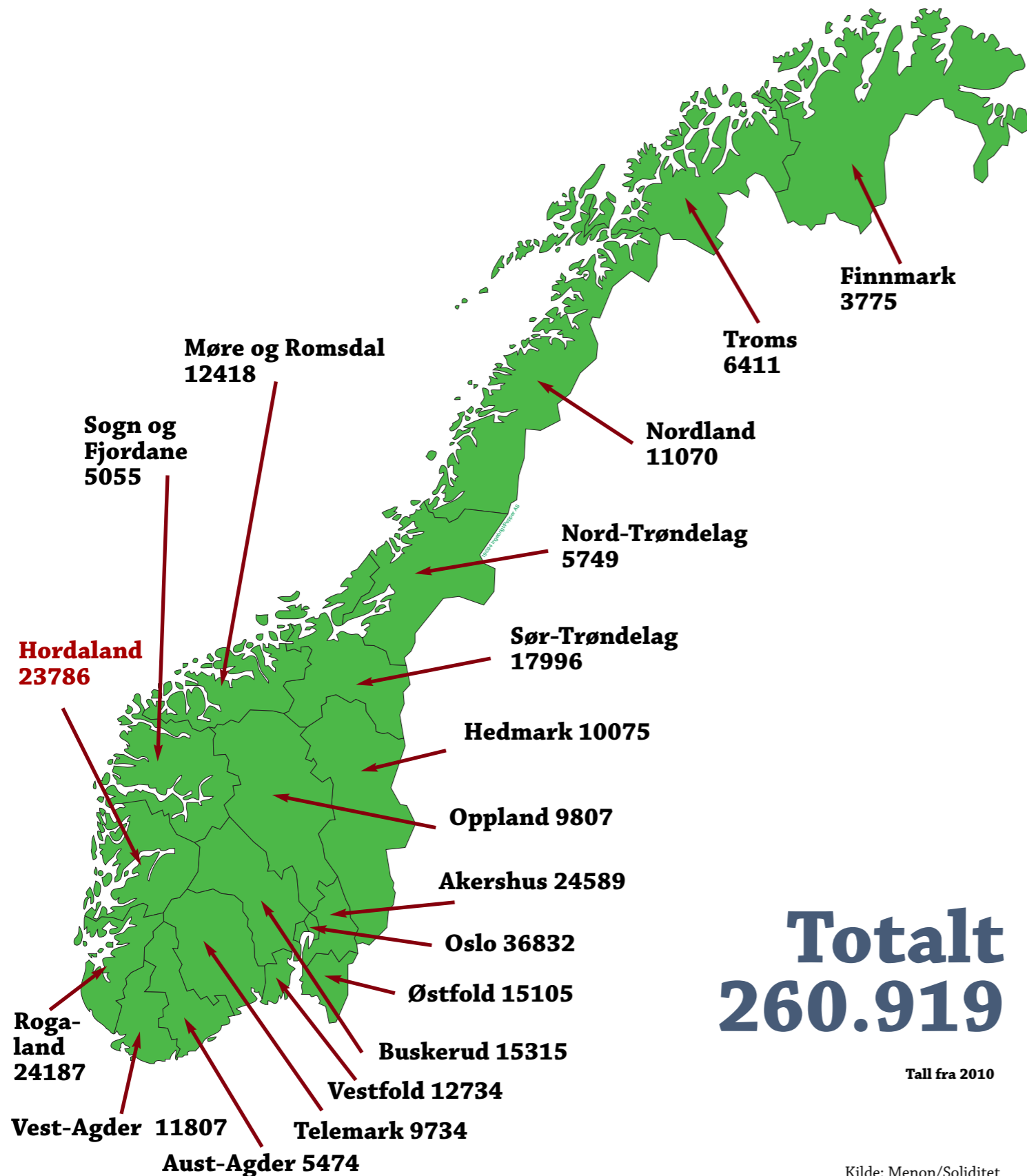
BYGGENÆRINGEN *i Hordaland*

Byggenæringens
Landsforening

Ansatte i byggenæringens over 29.000 bedrifter

Høyt aktivitetsnivå og store prosjekter

Det sterkeste enkeltønsket fra både næringsliv og privatpersoner i Hordaland er bedre samferdsel. For tiden pågår tre store og mange mindre prosjekter for å bedre transportforholdene i fylket.

De tre største samferdselsprosjektene som pågår er byggetrinn 3 på Bybanen, ny terminal på Flesland og byggetrinn 2 på Ringveg Vest. I sommer ble Hardangerbrua på Rv13 åpnet og om kort tid skal trasevalg på E39 mellom Bergen og Stord offentliggjøres.

Stærk konkurranse

Aktivitetsnivået i byggenæringen i Hordaland er høyt. Samtidig er konkurransen sterk. Stadig flere entreprenører med hovedkontor andre steder i landet har etablert seg i fylket. Også flere utenlandske entreprenører har etablert seg i Hordaland.

Bybanen, trinn 3

I høst startet anleggsarbeidene på Bybanen mellom Lagunen og Bergen lufthavn Flesland. Strekningen er 7,1 km og får sju holdeplasser. Traseen får seks tunneler, tre bruer, seks kulverter og tre gangbruer.

Ved Flesland skal det bygges et depot med verksted, vognhall, vaskeshall, kontorer, lager og testspor. Byggetrinn 3 skal tas i bruk i 2017.

T3 på Flesland

Dagens terminalbygg på Bergen lufthavn Flesland er bygget for 2,8 millioner passasjerer i året. Antall passasjerer er nå over dobbelt så mange og det kan til tider være kø i sikkerhetskontrollen og trangt i avgangshallen.

I 2017 åpner et nytt terminalbygg. Arealet øker fra dagens 22.000 kvadratmeter til 85.000 kvadratmeter. Årlig kapasitet blir 7,5 millioner passasjerer, med gode muligheter for fremtidig utvidelse. Bybanen får endestasjon i terminalens underetasje. Grunnarbeidene er i full gang og byggestart blir i 2014. T3 har en kostnadsramme på 3,6 milliarder kroner eks finansiering og mva.

Ringveg Vest, trinn 2

Byggetrinn 2 på Ringveg Vest omfatter en firefelts vei mellom Sandeide og Liavatnet. 4,1 km skal gå i tunnel (Knappentunnelen). Ved Liavatnet er arbeid med et omfattende to-planskryss med tilkobling til Vestre innfartsåre i full gang. Byggetrinn 2 omfatter også oppgradering av Lyderhorntunnelen. Samlet kostnad er anslått til 1,6 milliarder 2011-kroner.

Hardangerbrua

I august åpnet daværende kommunalminister Liv Signe Navarsete Hardangerbrua på Rv13 mellom Vallavik og Bu i Hardanger. Den 1.380 meter lange hengebrua hadde en styringsramme på 2,5 milliarder kroner. Hardangerbrua er Norges lengste og verdens åttende lengste hengebru. Den vil knytte kommunene i Indre Hardanger sammen på en effektiv måte.

E39

Medregnet to fergestrekninger på 21,5 og 9 km er distansen mellom Bergen og Stavanger cirka 210 km. Kjøretiden er i praksis mellom 4,5 og fem timer. Gjennomsnittsfarten på reise mellom Norges nest største og fjerde største by er dermed i overkant av 40 km/t. Og dette er når fergene går som de skal. Ved forsinkelser og innstillinger kan reisetiden bli betydelig lenger.

Det er et sterkt ønske å få en fergefri vei mellom Bergen og Stavanger, noe som vil gi raskere kjøretid. Dett vil skje enten ved bru mellom Halhjem i Os og Reksteren på Tysnes eller ved oppgradert vei gjennom Fusa og Tysnes, samt bru over Langenuen mellom Tysnes og Stord. Uansett hvilket alternativ som blir valgt vil det bli store oppdrag for byggenæringen.

	Antall ansatte i Hordaland	Antall bedrifter 2010	Omsetning 2010*
Arkitekter	425	85	418 434
Eiendom - service	756	266	1 405 979
Handel	2643	385	7 292 891
Produksjon av varer til byggenæringen	2507	223	204 582
Rådgivning	1015	160	1 401 647
Utførende bygg og anleggsvirksomhet	16072	1629	24 700 000
Utleie av maskiner og utstyr	368	65	646 493
Sum	25 764	7537	56 200 000

Kilde: Menon/Soliditet. *Tall i hele tusen

Byggenæringen er viktig for samfunnet

Foto: Arve Brekhus

Byggenæringen er Norges nest største fastlandsnæring. Vi gjør det mulig å leve trygge liv der folk ønsker det.

I alle landets kommuner er næringen en vesentlig bidragsyter til arbeidsplasser og verdiskaping. Samtidig er byggenæringen viktig for å løse to av de største samfunnsutfordringene vi står overfor; historisk høy befolkningsvekst og klimaendringene. En historisk høy befolkningsvekst skaper behov for flere boliger, barnehager og skoler. Infrastrukturen må rustes opp og bygges ut for å transportere stadig flere mennesker effektivt mellom hjem og jobb og varer mer effektivt mellom produsent og kunde.

Det offentlige kjøper 40 % av det næringen produserer. Det betyr at næringen i betydelig grad formes gjennom hvordan ulike offentlige byggherrer etterspør bygg og anlegg fra byggenæringens bedrifter. Utvikling og innovasjon drives frem gjennom krevende og langsiktige kunder.

Offentlige byggherrer som etterspør energi-effektive løsninger, kvalitet og gjennomførings-evnene er med på å fremme en seriøs og kompetansedrevet næring. Ensidig fokus på lavest mu-

lig pris, øker handlingsrommet for useriøse aktører.

For at byggenæringen skal være et så godt redskap for samfunnet som mulig er det viktig at det offentlige bruker næringen riktig. Kommunene må bli flinkere til å stille krav til hvem, hva og hvordan det bygges. Det stiller store krav til kompetanse både hos kommunene som bestiller og bedriftene som leverer.

Fylkesordfører Tom-Christer Nilsen

Todelt næringsliv i Hordaland

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Hovedoppgavene er ansvaret blant annet for videregående opplæring, og kollektivtransport. Fylkeskommunen har også ansvar for vegsamband og skal legge til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevelser og kultur.

Hva er Hordalands særpreg slik du ser det som fylkesordfører?

– Et fylke med et høyt aktivitetsnivå og et næringsliv som fortsatt er optimistiske om vi skal tro på de undersøkelser som regelmessig gjennomføres, sier Tom - Christer Nilsen.

– Hordaland er det største eksportfylket i landet, og det som kjennetegner næringslivet er at vi har en betydelig mer konkurranseutsatt eksportindustri enn i landet for øvrig. Vi har fått en tydelig todeling av næringslivet i Hordaland, den delen som er knyttet til olje og gass som har et meget høyt aktivitetsnivå, og den tradisjonelle industrien som helt klart har merket effektene av fallet i de europeiske markedene.

-Hvilke utfordringer ser du for fylket?

– Vi er naturlig nok først og fremst opptatt av våre kjerneoppgaver, hvorav de største er knyttet til ansvaret for den videregående opplæring og kollektivtransport. Arbeidet med ny areal- og transportplan for bergensområdet er viktig for hele fylket.

Hordaland opplever meget stor etterspørsel etter kompetanse. Det er vanskelig å få dekket behovet for arbeidskraft i dagens marked, både ingeniør og fagarbeidere og næringslivet i Hordaland er helt avhengig av å løse oppgaver ved bruk av utenlandsk arbeidskraft, fastslår Nilsen.

Hvordan vil du beskrive byggenæringens betydning for Hordaland?

– Det er en viktig næring med mange ansatte og stor betydning for hele samfunnet. På mange måter er byggenæringen et konjunkturbarometer, noe vi tydelig opplevde under finanskrisen hvor det var store utslag, spesielt i bolig- og næringsbyggemarkedet. Når det gjelder anleggsrelatert virksomhet, vei og bane, har det vært relativt stabilt de siste årene og vil vel fortsatt være det fremover.

Synes du byggenæringen er offensiv nok?

– Jeg opplever byggenæringen som en aktiv medspiller når det gjelder å ta tak i opplæring

og utdanning. Vi har sammen utviklet gode samarbeidsprosjekter når det gjelder fagarbeiderutdanningen hvor vi har opprettet et veksel-løp på Slåtthaug vgs som fungerer meget bra. Både vi og næringen er opptatt av å sikre at ungdom gjennomfører sine utdanningsløp. Frafall er en stor utfordring. Vi jobber intenst blant

annet for å sikre at bedriftene tar i mot lærling-er slik at de allerede tidlig i utdanningsløpet får innsikt i fagene.

Generelt opplever jeg at byggenæringen på Vestlandet er en aktiv medspiller, avslutter fylkesordføreren.

Suksessprosjekt i Bergen. Ordfører Trude Drevland og fylkesordfører Tom-Christer Nilsen gledet seg veldig parsell I på Bybanen ble offisielt åpnet høsten 2013.

Byggenæringen har en fundamental rolle i samfunnsutviklingen

Byggenæringen skal dekke samfunnets behov for velfungerende bygg. Både velferd, verdiskapning og ivaretagelse av skapte verdier er avhengig av en oppegående byggenæring med kompetanse og kapasitet, sier stortingsrepresentant Per Rune Henriksen, AP.

Rune Henriksen

– Hordaland er et vekstfylke med stort behov for nye bygg og ombygging/vedlikehold av eksisterende bygningsmasse. Byggenæringen har således en fundamental rolle i samfunnsutviklingen i vårt fylke. Næringen sysselsetter folk over hele fylket og er tilstede i alle kommuner, slik sett er byggenæringen også viktig for sysselsetting og bosetting i hele Hordaland, sier Henriksen, som har en utfordring til næringen:

– Hordaland har en sterk befolkningsutvikling og et næringsliv med tyngdepunkt i ekspanderende bransjer. Dette skaper et sterkere behov for boligbygging og bygging av næringsrettede bygg enn i andre regioner. Byggenæringen må sørge for at de har kompetanse og kapasitet til å dekke disse behovene for at den positive utviklingen skal kunne fortsette i vårt fylke, men da må en samtidig gjøre seg attraktiv for ungdom. Næringen må klare å fremheve alle de positive sidene ved et arbeidsliv i byggebransjen, kampen om arbeidskraften blir hardere etter hvert som ungdomskullene minsker.

Dette er et kollektivt ansvar for den ansvarlige delen av næringen, så må den enkelte bedrift følge opp og gi lærlingene god opplæring og arbeidsvilkår som gjør det mulig for dem å anbefale yrket til sine venner, sier Henriksen som også etterlyser en mer offensiv byggenæring:

– Seriositetsarbeidet som den organiserte delen av bransjen har drevet gir resultater, men det er fortsatt mye å gjøre her. Byggenæringen er også preget av konservative holdninger som jeg tror hemmer både produktivitet- og kvalitetsarbeidet. Med noen hederlige unntak fremstår bransjen som fokusert på de daglige utfordringer, de overordnede perspektivene på næringens samfunnsbetydning og hvordan den kan bidra til en positiv samfunnsutvikling mangler. Jeg savner engasjement fra næringen i samfunnsdebatten, en så viktig næring burde vært mye mer synlig når premisset for samfunnsutviklingen legges.

Dette mener vi om byggenæringen

Svein Boasson, eier og styreleder i Svein Boasson AS og styreleder bransjeforeningen NAML (norske anleggsgartnere - miljø og landskapsentreprenører).

Hvordan vurderer du situasjonen for byggenæringen i Hordaland?

Den er veldig bra. Kan ikke huske at det har vært så høy aktivitet. Stat og kommune har igangsatt mange prosjekter de siste årene og flere kommer, Bybane-utbyggingen fører mye med seg, ikke minst for vår bransje. Samtidig har det vært god aktivitet i det private markedet for boliger og næringsbygg. Markedsutsiktene er gode, i alle fall de to neste årene. Foruten Bybanen blir flere store prosjekter igangsatt, Bergen lufthavn som utvides for 4,5 mrd kroner blant annet. Generelt er det stor optimisme i byggenæringen, men konkurransen er knallhard. Først og fremst fordi vi har fått flere nye utenlandske aktører inn i markedet. Spesielt de store entreprenørene merker nok marginpress.

Hvilke utfordringer har samfunn og næringsliv i Hordaland?

Jeg er litt bekymret for kommuneøkonomien rundt om i fylket. Har fått noen urovekkende signaler om usikkerhet rundt igangsetting av planlagte prosjekter. Men de offentlige utfordringene er mange, blant annet med et stort etterslep når det gjelder skolebygging, veier og et generelt vedlikehold.

Er byggenæringen klare til å bidra?

Ja, det er mitt bestemte inntrykk. Generelt har næringen blitt mer kompetent og mye flinkere enn for noen år siden. Det er konkurranse om arbeidskraften i fylket, men byggenæringen har greid seg bra, mye takket være dyktige fagfolk fra utlandet. Dette har vært, og vil være helt avgjørende for byggenæringen at vi har denne muligheten til å løse kapasitet og kompetanseutfordringene med utenlands arbeidskraft.

Svein Boasson

Regiondirektør Tom Knudsen, NHO Hordaland

Hvordan vurderer du situasjonen for byggenæringen i Hordaland?

Samlet sett er situasjonen positiv for byggenæringen i Hordaland. Det er dog en del utfordringer; Lønnsomheten er ikke god nok. Selv om prognosene på treårssikt er gode, er det en dupp i markedet nå senhøsten 2013. Det ser vi bl.a. på antallet tilbud som blir gitt inn på nye bygg. Det er for tidlig å si om det tyder på en nedgang som ikke er fanget opp av prognosene eller om det er en kortvarig fluktusjon. Igangsettelsestillatelser på nye boliger har bremsset opp. Det er usikkert på hva som har forårsaket dette. Prognosene tilsier behov for økt boligbygging i denne regionen. Entreprenørene tørster etter lærlinger, vi får tak i mange, men ikke mange nok. Myndighetene sent på banen i forhold til useriøse aktører og utenlandske firma som tilbød kontrakter. Det kan virke som dette nå er tatt mer alvorlig, og at både kontrollmyndigheter og offentlige byggherrer har våknet opp.

Hvilke utfordringer har samfunn og næringsliv i Hordaland?

Vi har følgende utfordringer til politikere: Øke lærlingtilskuddet, etablere ROT-fradrag for å ta tilbake det private håndverkermarkedet fra useriøse aktører, etablere tilstrekkelig kontroll for å luke ut de seriøse aktørene, innføre lærlingeklausul i alle offentlige anbud, og til slutt; Ikke endre permitteringsreglene!

Er byggenæringen etter din mening i stand til å bidra?

Byggenæringen er en av Norges største næringer. I Norge samlet er investeringene på rundt 370 milliarder kroner i 2013. I Hordaland nær 40 milliarder kroner i 2013. Det kan se ut til at vi vil ligge på omtrent dette nivået et par år fremover. Det er nær 25.000 ansatte i byggenæringen her i fylket. Det er viktig å adressere de utfordringene næringen har, å snakke opp næringen. Det vil sikre den nødvendige fremtidige rekrutteringen til næringen. Arbeidstakerne trives godt i næringen. Spesielt er byggenæringens avgjørende betydning for å ta inn og skolere, og få dyktige arbeidstakere ut av ungdommer undervurdert.

Murmester Knut Ulveseth, eier og leder murmesterfirmaet Knut Ulveseth AS, med adresse på Kolltveit. Han er også styreleder i NHO Hordaland.

Hvordan vurderer du situasjonen for byggenæringen i Hordaland?

Jeg mener at situasjonen i det store og hele er positiv. Firmaene i næringen har stort sett nok å gjøre, både i privat- og proffmarkedet. Det vi sliter med er den todelt økonomien som gir seg utslag i press på lønnsutvikling i konkurranse med olje og gassindustrien. Dette setter videre press på lønnsomheten, og ikke minst når det gjelder rekruttering. Vi har et aktivt opplæringskontor i Bergensregionen så vi forsøker å rekruttere både fra skolen og via NAV-systemet. Det går, men vi skulle gjerne hatt enda bedre søkning.

Mitt firma arbeider primært i det private markedet hvor vi sliter med konkurransen fra det svarte markedet. Det er meget beklagelig at det ikke stilles strengere offentlige krav til f.eks lærebedrift og at lover og regler skal følges. Det henger ikke i hop at myndighetene legger så mye arbeid og ressurser ned i at vi skal ta inn lærlinger, når man i den andre enden ikke gjør noe for å hindre at oppdrag går til bedrifter som ikke har verken lærlinger eller andre formaliteter i orden. På lengre sikt er dette en trussel mot yrkesfagene.

Hvilke utfordringer har samfunn og næringsliv i Hordaland?

Fra vår side må det være en utfordring om å delta i kampen mot svart arbeid og det å sikre forbrukere et ROT-fradrag når det utføres arbeidet på egen bolig. Det er umulig å konkurrere med firmaer som leverer priser 30 prosent under hva vi kan greie med å følge loven. Skal vi opprettholde fagene vi har i dag, må vi kunne skrive regninger, for å si det sånn. Et ROT-fradrag ville vært et bidrag for å redusere omfanget av svart arbeid. Jeg blir frustrert når Forbrukerkontoret påpeker at de får få klager, men hvordan skal en forbruker klage når han ikke har en regning å vise til!

Er byggenæringen klare til å bidra?

Vi er alltid innstilt på å løse samfunnets oppgaver. Det er jo en næring som alltid har vært vant til å «på hælen».

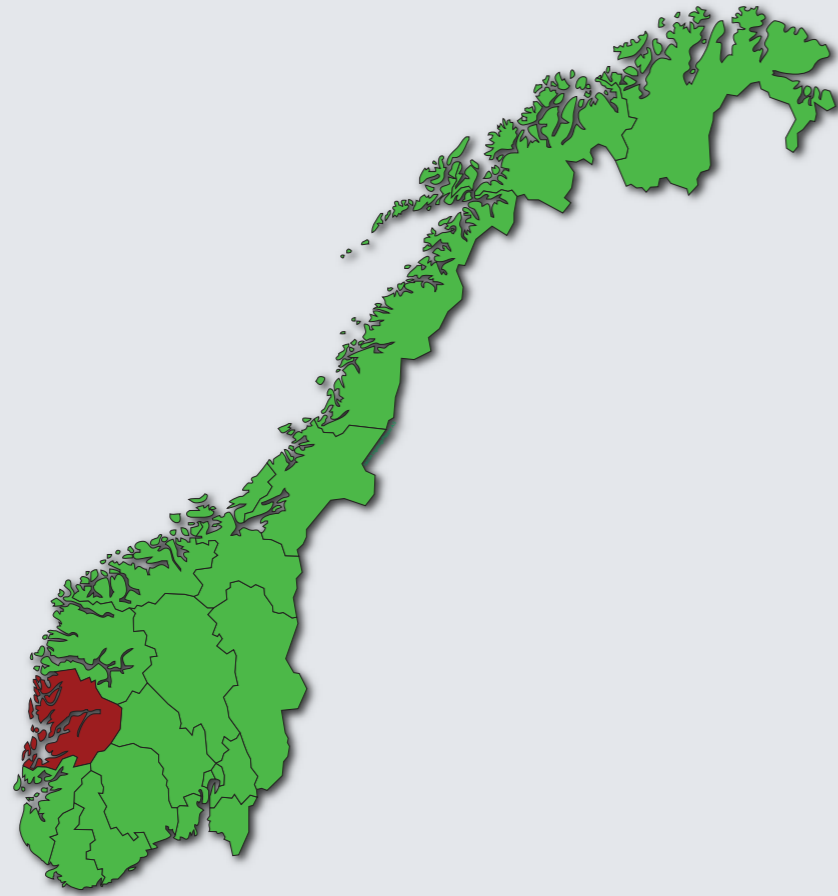

Tom Knudsen

Foto: Truls J. Løtvedt

Knut Ulveseth

	Antall ansatte i Hordaland 2010	Antall bedrifter 2010	Omsetning 2010*
Bergen kommune	14 540	1 446	25 300 000
Etne kommune	192	24	300 220
Sveio kommune	154	25	207 922
Bømlo kommune	408	48	604 275
Stord kommune	739	99	1 302 410
Fitjar kommune	173	24	251 852
Tysnes kommune	126	11	183 066
Kvinnherad kommune	486	87	762 364
Jondal kommune	51	12	65 789
Odda kommune	360	35	506 958
Ullensvang herad	218	19	421 162
Eidfjord kommune	15	9	17 816
Ulvik herad	7	4	8 690
Granvin herad	101	12	256 144
Voss kommune	754	121	1 207 963
Kvam herad	281	43	381 867
Fusa kommune	202	29	485 651
Samnanger kommune	57	6	59 480
Os kommune	732	123	1 168 273
Austevoll kommune	199	27	329 211
Sund kommune	139	34	192 395
Fjell kommune	1 173	173	1 874 970
Askøy kommune	884	142	1 439 558
Vaksdal kommune	79	19	107 189
Modalen kommune	29	9	31 922
Osterøy kommune	415	57	741 971
Meland kommune	231	31	372 952
Øygarden kommune	203	23	258 146
Radøy kommune	113	25	158 601
Lindås kommune	648	75	984 730
Austrheim kommune	38	9	61 699
Fedje kommune	-	1	2 725
Masfjorden kommune	39	8	52 939
Sum	23 786	2 810	40 100 907

Kilde: Menon/Soliditet. *Tall i hele tusen

FAKTA

NEUMANN BYGG AS

Sted: Bergen
Ansatte: 280
Omsetning: 1,3 mrd kroner (2012)
 Neumann er en av Norges største byggevareleverandører med et varesortiment som dekker det meste innen trelast og byggevarer til nybygg og rehabilitering. Neumann betjener primært proffmarkedet, entreprenører, byggmestere og håndverkere. (noen av avdelingene, betjener også privatmarkedet med egne forbrukerutvalg).
 Konsernet har avdelinger i Tromsø, Finnsnes, Harstad, Førde, Kaupanger, Bergen, Haugesund, Stavanger, Bryne, Lindesnes, Mandal og Kristiansand.

Vi er opptatt av å motivere kunder til mer bevisst planlegging av innkjøp, sier Øystein Aam.

Byggebransjens handelsmenn

Neumann Bygg AS byggevareutvalg i Sandviken og på Midtun. - Vi har to lokasjoner for å sikre nærhet til proffkundene i Bergensregionen. 96 prosent av omsetningen henter vi i proffmarkedet, fastslår disponert Øystein Aam. Han har ledet Bergen-virksomheten siden sommeren 2012 etter et kvantesprang fra rednings- og sikkerhetsbransjen hvor han i tyve år ledet Falck AS. Nå er han allerede entusiastisk byggevareleverandører som hele tiden ser nye interessante sider ved byggenæringen. - En særdeles konjunkturavhengig næring med topper og bunner - noe en må forholde seg til i et langsiktig perspektiv, sier Aam, og legger til:

- selv om dette også gjelder i andre bransjer er det et mer fremtredende særtrekk her.

Tradisjoner og kultur= konkurransekraft
 Neumann Bygg har solide tradisjoner og en sterk bedriftskultur som preger virksomheten både innad og utad. - Da jeg begynte i selska-

pet slo det meg at dette er en bedrift som vektlegger langsiktighet og som holder tradisjoner i hevd, både i forhold til egne ansatte og til kunder. - Dette gjode inntrykk på meg og forteller noe om verdier og holdninger som kanskje ikke er så fremtredende i dagens næringsliv. Men Aam er raskt til å understreke at tradisjoner ikke betyr stillstand og mangel på endringsvilje:

- All fokus er rettet mot å utvikle effektiv logistikk, gode produkter og ikke minst i å opprettholde og utvikle gode kunderelasjoner. Vi har 61 ansatte hvorav halvparten i følge organisasjonsplanen er i direkte salg. I praksis er alle våre ansatte salgsmedarbeidere, fordi alle har et ansvar når det gjelder å bidra til å få de rette produktene til den enkelte kunde. Alle i Neumann har en felles oppgave, ha oppmerksomhet mot hvordan vi kan gi våre kunder det kunden faktisk trenger til enhver tid.

Planlagt henting - Tre timers garanti

- De store entreprenørene opererer generelt med lang planleggingshorisont av innkjøp, mens de mindre håndverksbedrifter, hvor alt skjer raskere og prosjektene er mindre, liker best å «handle over disk». Vi har lansert en tretimers garanti som innebærer at det bare skal gå tre timer fra kunden bestiller en vare, til den er henteklar i Sandviken eller på Midtun, forklarer Aam. Som byggevareleverandør har vi hatt stor suksess med våre frokostmøter hvor vi tar opp ulike faglige tema og driver produkt- og vareinformasjon. Jeg opplever at byggebransjen er veldig av og på. Det betyr at behov dukker raskt opp. Som leverandør, ser vi hvilke utfordringer dette gir den enkelte. Derfor er vi opptatt av å motivere kunder til å drive mer bevisst planlegging av innkjøp. Det vil i andre ender gi mye igjen på produktiviteten, kanskje også bunnlinjen sier Aam, med et smil.

Bergen-byggeren

Administrerende direktør Atle Ulveseth i Br. Ulveseth AS leder med en enkel lederfilosofi; tradisjoner, forutsigbarhet og skikkelighet. Og selskapets visjon ville glede enhver kunnskapsminister; Kunnskap i sentrum!

- Vi selger ikke bare timer, men kunnskap om å bygge gode bygg, sier den sindige bergenser som har bygget en solid og respektert entreprenørvirksomhet med hjerte og sjel i Bergen. Men sindig er ikke det samme som sendrektig; for Atle Ulveseth har alltid et mål for sine byggeprosjekter; - Vår ambisjon er alltid å komme tidlig inn i prosjektene. Det gir fordeler både for kunden og oss som entreprenør, fordi vi kan planlegge og disponere ressurser og fremdrift på en mer effektiv måte, sier Ulveseth som på firmaet vegne mener seg spesielt dyktige i gjennomføring av totalentrepriser.

- Når vi har full kontroll kan vi optimalisere egne ressurser og sikre bedre løsninger for kunden, sier Ulveseth.

- Men hva er resepten for å komme tidlig inn i prosjektene?

- Det er å kjenne sine kunder, og forstå de lokale forhold med sine muligheter og begrensninger. Det er alt for mange som tror det bare er å bygge, men entreprenører som lykkes må virkelig kunne det lokale markedet. Vi har gjennom år opparbeidet oss et kundegrunnlag, kunder som kjenner oss, og vi kjenner dem. Tiltit i alle ledd er uvurderlig for all forretningsvirksomhet, men for en entreprenør som alltid må operere med mange usikkerhetsfaktorer, er det helt avgjørende.

Kunnskap og kvalitet

Atle Ulveseth er tydelig stolt av virksomheten han står i spissen for. I et næringsliv med raske endringer, skifter og uforutsigbarhet har han ett trumfkort i ermet: - Ansatte blir lenge i firmaet. Vår fremste styrke som entreprenør er at vi har

ansatte med store kunnskaper og allsidig erfaring i en bransje hvor den største utfordringen er å skaffe kvalifiserte fagarbeidere. Det nytter ikke med snarveier i byggebransjen. Det å gjennomføre et byggeprosjekt handler både om å planlegge i forkant, men ikke minst om kvaliteten i utførelse. Derfor må en ha ansatte som kan sine fag og sitt håndverk. Det er altfor mye slurv og dårlig utført arbeid. Her ligger mye av årsaken til at vi som næring sliter med omdømme og seriøsitet, sier Ulveseth. - Vårt mål er til enhver tid å ha 10 prosent lærlinger på våre byggeplasser. Det blir de beste fagfolk når en kan utvikle dem selv, sier han med ettertrykk. - Samtidig har vi en flat organisasjon med korte og tydelige kommandolinjer. Det er en modell jeg har størst tro på virker i byggebransjen.

FAKTA

BR. ULVESETH AS

Sted: Bergen
Ansatte: 115
Omsetning: 489 mill. kr. (2012)
 Brødrene Ulveseth A/S er et entreprenør- og murmesterfirma som driver med oppføring, ombygging og rehabilitering av alle typer bygg og anlegg i Bergensregionen. Atle Ulveseth har eid og drevet virksomheten siden 1996, men allerede i 1978 kom han inn på eiersiden i firmaet som hans to onkler, Nils og Sigvald Ulveseth, etablerte i 1932. I dag eier han og familien bl.a. entreprenørselskapet gjennom et holdingselskap, sammen med FS invest med 9.83 % av aksjene.

Atle Ulveseth

Kjærlighet til vindu

FAKTA

FREKHAUG VINDUET AS

Sted: Frekhaug Meland kommune
Ansatte: 45
Omsetning: 65 mill. kr (2013)
 Norway AS er en av Norges største leverandører av vinduer og dører til det norske markedet. Konsernet har som ambisjon å ytterligere styrke sin posisjon, blant annet ved utvikling av de tre merkene Lyssand, Frekhaug og Diplommat, og organisasjonene som inngår i gruppen. Inwido Norway er en del av Inwido konsernet som er markedsleder innen vinduer og dører i Nord-Europa. Vår misjon er å forbedre menneskers velvære i hjemmet, og derfor lager vi fantastiske vinduer og dører. Inwidos hovedkontor er lokalisert i Malmö, Sverige.

Fabrikkssjef Øystein Birkeland (tv) leder en flerkulturell bedrift med topp avanserte produksjonsmaskiner. Her sammen med maskinoperatørene Bartłomiej Jureczko fra Polen (midten) og Einar Pulk fra Estland som er i gang med å programmere den nye 100 m2 store maskinen som skal produsere Frekhaug 120. .

10 år gammel begynte Øyvind Birkeland sin yrkeskarriere i vindusprodusenten Frekhaug Vinduet AS. Pappa var fabrikkssjef, og Øyvind kostet flis, hver lørdag fra kl. 0700 til 1200. Noen år senere var guttungen «vokst» til student, med studier i matematikk og IT ved universitetet i Bergen og jobbet i fabrikk på kveldstid. Men gener for vindusproduksjon og barmdommens minner fra «fabrikkgolvet», overstyrte raskt realfagene. Øyvind hoppet av akademia til fordel for IT-utvikling av produksjonssystemer for vindusprodusenten i Meland kommune. Nå har han arbeidet i bedriften i 12 år, med utvikling av produksjonssystemer, design og produktutvikling. I januar 2013, 31 år gammel, overtok han som fabrikkssjef og leder for 45 ansatte og en omsetning på 65 millioner kroner.

– Vi produserer moderne trebasertevinduer i tradisjonell stil, kun på bestilling og har ingen lagerproduksjon, forklarer Birkeland. – Alt vi produserer er skreddersøm – såkalt spisset produksjon. Om en kunde skal ha 50 vinduer, like eller i varierende størrelse, så produserer vi det like effektivt.

Kjærlighet for detaljer

Det å levere vinduer til et hus krever kvalitetsfokus gjennom hele produksjonslinjen. Det er mange detaljer som en skal ha med seg. I Frek-

haug Vinduet AS jobber man etter slagordet «Kjærlighet for detaljer».

– Vi forsøker å leve opp til slagordet gjennom god design og kvalitet. Det er utrolig mange detaljer og muligheter, innvendige beslag etc. som må hensyntas. Og konkurransen er beinhard, sier Birkeland som fremhever bedriften og Inwido-konsernet satsning på produktutvikling.

Lanserte Frekhaug 120 på Bygg Reis Deg Under Bygg Reis Deg 2013 på Lillestrøm lanserte Inwido trelagsvinduet Frekhaug 120 som blir omtalt som en av bransjens beste isolasjonsevner med en U-verdi på 0,76. – Vi har investert fem millioner i nytt produksjonsutstyr og utnyttet all vår håndverksmessige erfaring i utvikling av vinduet, sier Birkeland.

75 års jubileum

Birkeland beskriver bedriften som «middels stor». Bransjen har noen store produsenter og mange «veldig små». Frekhaug Vinduet AS – eller mer korrekt Frekhaug Treverefabrikk AS – ble etablert i 1938 og feirer altså 75 års jubileum i år! Siden 1990 har bedriften vært en ren spesialprodusent av trebaserte vindu. Hovedmarkedet er Hordaland og Oslo-regionen. – Men vi leverer til prosjekter over hele landet, forsikrer Birkeland. Kundene er byggevarerhus, spesialforretninger og entreprenører med rehabiliteringsprosjekter.

Flerkulturell bedrift

Frekhaug Vinduet AS har 45 ansatte hvorav halvparten kommer fra Litauen, Estland og Polen, men alle har etablert seg med «hus og hjem» i distriktet. – Uten arbeidsinnvandringen hadde vi ikke klart å få ting til å gå rundt, sier Birkeland som er synlig stolt av sine ansatte som alle har «fartstid» på mer enn fem år!

– 13 av våre ansatte er nå i gang med å ta fagbrev som møbel- og vindu-snekkere. Dette skjer med undervisning hver torsdag kveld og alle er veldig engasjerte, sier Birkeland.

Permitteringsregler bekymrer

– Siden vi har spesialproduksjon kan vi ikke produsere for lager. Dessverre er det få som bytter vinduer om vinteren. Nå har vi permittert 11 ansatte så langt, sier Birkeland. Det som bekymrer 75-års jubelanten er forslaget om de nye permitteringsreglene. For vindusproduksjonen er sesongbetont med fullt kjøp fra påske til oktober/november – da er det armer og bein og fullt trøkk, men så er det neste helt stopp, forklarer Birkeland. – Reglene har vært at bedriften betaler lønn i 10 dager, mens de nye reglene øker dette til 20 dager. Dette utgjør en betydelig lønnskostnad for oss hver vinter. Regjeringens nye permitteringsregler er ikke bra, og ikke godt mottatt her, sier Øyvind Birkeland.

Tenker bare rør - det gir gode løsninger i bygg

– Med den knallharde konkurransen om arbeidskraftressursene som vi har i dag, er vi helt avhengig av å utvikle våre egne ressurser, sier Thomas Jørs

Han leder en bedrift med lange tradisjoner, daglig leder i Chr. M. Vestrheim AS, Thomas Jørs. – Vi må vel kunne beskrive oss selv som et ærverdig firma, siden vi ble etablert allerede i 1894, sier han med et smil.

Men 120 års referanse som rørlegger i Bergensregionen gir ikke Jørs og firmaet han leder grunn til å hvile verken på laurbær eller «rør-installasjoner». For i Chr. M. Vestrheim AS handler alt om å holde fokus på fremtiden i et byggmarked som omfatter Bergensregionen med Voss som yttergrense. – Vårt kjerneområde er varme og kjøling av næringsbygg, sier Jørs og fremhever selskapets «smarte» konkurransefortrinn: – Vi har bygget opp en stab som i dag består av 15 meget dyktige prosjektledere og prosjektutviklere. Dette gir oss muligheter til å komme tidligere inn i prosessene og til å påta oss større entrepriser. Vi får bedre løsninger og høyere produktivitet, fastslår Jørs, som selv er siviløkonom.

– Hvor er innovasjonen i rørleggerfaget?
 – Innovasjon handler mye om å levere løsninger som tilfredstillende nye krav til energiforbruk/sparing og mer miljøvennlige energiløsninger som kom gjennom TEK10, og som blir ytterligere spisset gjennom nye energiregler i TEK15. Dette har medført at rørleggeren får en større andel i prosjektene, men først og fremst at vi og produsentene utfordres til å få frem gode og effektive løsninger i nye bygg.

Utvikler egne medarbeidere

Chr. M. Vestrheim AS har 84 rørleggere hvorav 23 lærlinger. Det siste er Jørs stolt over:

Gjennom næringens lokale bransjeorganisasjoner er det utviklet godt samarbeid om rekruttering og lærlingeinntak. Og slik må det være om vi skal lykkes i å få rekruttert ungdom til yrkesfagene. Her må alle, næring og myndigheter, ta et ansvar om vi skal sikre fremtidig fag- og håndverkskompetansen, sier Thomas Jørs. – Vår erfaring er at vi får dyktige og firmaløiale fagarbeidere ut i andre ender.

Høy aktivitet – godt marked fremover

Hovedutfordringen for byggenæringen er slik Thomas Jørs ser det, svingningene i markedet: – Har du to, tre store prosjekter, så er det ikke videre gitt at det står nye klare når du ferdigstiller. Jeg pleier å si at det er for mye og for lite, men vi skal passe oss for å klage. Markedet i Hordaland og spesielt i Bergensregionen, har vært meget godt de siste årene. Vårt firma går mot omsetningsrekord i 2013, rundt 160 millioner kroner! Men dette hadde vi ikke greid uten innleie for å ta toppene. Det at det nå finnes tilgang på så mange dyktige fagfolk ute i Europa, har vært et gode for oss, fremholder Jørs, som også er optimistisk for utsiktene de to neste årene. – Vi er spent på utviklingen i det private næringsbyggmarkedet og boligsegmentet. Det vi vet er at det kommer mange store offentlige prosjekter, både i anlegg og bygg. Dette har vi selvsagt stor glede av, sier rørleggersjefen. Som er klar. Med rør for alt.

FAKTA

CHR. M. VESTRHEIM AS

Sted: Bergen
Ansatte: 106
Omsetning: 152 mill. kr (2012)
 Chr. M. Vestrheim AS er en av Bergensområdets største rørleggerbedrifter som arbeider med nyinstallasjoner, service og vedlikehold innenfor områdene industri, næringsliv, offentlige bygg og boligmarkedet. Chr. M. Vestrheim AS utfører sanitær, varme- og kjøleanlegg, dampanlegg, trykkluft off. VA-anlegg og sprinkleranlegg.

Samfunnet trenger byggenæringen

Kompetanse og kapasitet i byggenæringen er nøkkelen til å løse mange av de største utfordringene samfunnet står ovenfor.

Foto: Ole Harald Dale

Derfor er byggenæringen den næringen hvor det skapes flest arbeidsplasser i Norge, men mangelen på kvalifisert arbeidskraft begrenser nå veksten.

Politikerne må legge til rette for at flere velger fagutdanning og undervisningen må bli mer relevant både for elevene og bedriftene. Det vil redusere frafallet, øke produktiviteten og sikre videre vekst i byggenæringen.

Over 260 000 arbeider i dag innen bygg og

anlegg. Fagarbeidere med solid yrkeskompetanse vil det være stort behov for i årene som kommer. De har landets mest meningsfulle og spennende arbeidsplass med tusenvis av små og store oppgaver som krever noe av hver enkelt.

Ingeniører og fagarbeidere har en trygg, meningsfull, spennende og godt betalt jobb. Byggenæringen står i en særstilling fordi vi har plass til alle – både praktikere og teoretikere.

Det er gode muligheter til videreutdanning og det å kunne bytte mellom ulike roller. Næringen tilbyr livslange karrieremuligheter for sine ansatte.

Byggenæringen er en gründernæring der mange velger å starte opp nye bedrifter. Mange av næringens gründere og bedriftsledere har selv fagbrev. Mulighetene er store, og for stadig flere vil byggenæringen være det riktige valget.

Byggenæringen er Norges største distriktsnæring

Byggenæringen er Norges nest største næring regnet i verdiskapning (14%) etter oljenæringen

Byggenæringen er Norges største næring i antall bedrifter

Foto: Trond Joelson

BNL-bedriftene bygger Norge

Byggenæringen består av en rekke små og store bedrifter. Til sammen organiserer Byggenæringens Landsforening (BNL) over 4000 bedrifter som sysselsetter over 62 000 personer. Både industribedrifter, utøvende håndverkere og entreprenører er medlemmer.

BNL representerer seriøse bedrifter i næringen. Det må bli enklere å være seriøs og vanskeligere å være useriøs. Derfor er vi samlet i en felles organisasjon.

BNL jobber for en arbeidslivspolitikken som hjelper bedriftene til å utvikle kompetente, motiverte og engasjerte medarbeidere på alle plan. Arbeidet med å få mer næringsvennlige og forutsigbare rammebetingelser er av avgjørende betydning for bedriftenes lønnsomhet og konkurransekraft og for at viktige samfunnsoppgaver skal løses.

BNL legger til rette for møteplasser hvor hele næringen møtes og finner løsninger på næringens egne premisser. Dermed får byggenæringen en unik mulighet og et stort ansvar for utviklingen videre av næringen.

Bransjeforening	Antall bedrifter	Antall årsverk
Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA)	447	21052
Byggevareindustriens Forening	168	4372
Maler- og byggtapetsermesternes Landsforbund	382	3022
Norges Byggmesterforbund	1181	9240
Ventilasjons- og Blikkenslagerbedriftenes Landsforbund (VBL)	197	1759
Norske Anleggsgartnere- miljø og landskapsentreprenører (naml)	63	690
Norske Murermesternes Landsforening (NML)	213	1780
Norske Rørleggerbedrifters Landsforening (NRL)	666	7569
Norsk Trevare	350	5294
Takentreprenørens Forening (TEF)	54	805
Boligprodusentenes Forening	131	2472
Treindustrien	93	2685
Norsk Utleieforening	120	1078
Fellesgruppen i BNL	19	524
Hele BNL	4084	62342

Et viktig redskap for samfunnsutvikling

*Middelthunsgate 27, 0368 Oslo
Tlf. 23 08 75 00 / firmapost@bnl.no
www.bnl.no*

Byggenæringens
Landsforening

